

Briuselis, 2026 m. vasario 6 d.
(OR. en)

6010/26

Tarpinstitucinė byla:
2025/0555 (COD)

COMPET 149	ECOFIN 153
IND 93	COH 19
MI 99	INDEF 50
CADREFIN 46	CULT 15
FIN 206	CYBER 46
RECH 46	JAI 156
ESPACE 22	DIGIT 31
CONSOM 37	DATAPROTECT 33
DUAL USE 7	FREMP 36
EDUC 30	RELEX 150
TELECOM 51	COPS 78
ENER 48	UD 22
ENV 92	AUDIO 16
CLIMA 46	PROCIV 17
AGRI 90	IPCR 10
TRANS 51	MAP 49
SAN 64	FISC 64
PHARM 10	CODEC 164
BIOTECH 6	IA 23
POLMIL 64	CSC 91
POLGEN 23	

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinųjų atstovų komitetui / Tarybai

Dalykas: *Pasirengimas 2026 m. vasario 26 d. Konkurencingumo (vidaus rinka, pramonė, moksliniai tyrimai ir kosmosas) tarybos posėdžiui*

Reglamentas, kuriuo įsteigiamas Europos konkurencingumo fondas: MVĮ ir Europos vertės grandinėms skirta strateginė atsparumo didinimo priemonė
– *Politiniai debatai*

Rengiantis 2026 m. vasario 26 d. Konkurencingumo tarybos posėdyje vyksiantiems politiniams debatams, delegacijoms pridedamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas „Reglamentas dėl Europos konkurencingumo fondo įsteigimo. MVĮ ir Europos vertės grandinėms skirta strateginio atsparumo priemonė“.

**Europos konkurencingumo fondas. MVĮ ir Europos vertės grandinėms skirta strateginė
atsparumo didinimo priemonė**

Europos vertės grandinės ypatingos svarbos, pavyzdžiui, švarių technologijų, biotechnologijų ir pažangiųjų medžiagų sektoriuose, išlieka susiskaidžiusios ir linkusios į priklausomybę, o tai riboja ES pajėgumą didinti atsparumą ir konkuruoti pasauliniu mastu. ES priklausomybė nuo trečiųjų valstybių tiekėjų, tiekiančių konkrečius komponentus, didėja, visų pirma kalbant apie žaliavas ir tarpinius produktus, kurių reikia dvejopai pertvarkai¹. Pavojausiausia tai, kad Europos inovacijos atsiduria vadinamajame „mirties slėnyje“, nes nors ES pirmauja kurdama startuolius, šios įmonės, bandydamos pereiti nuo prototipo prie gamybos ir augti, susiduria su finansavimo „praraja“. Šio veiklos plėtimo atotrūkio ir toliau nepanaikina Europos privatus rizikos kapitalas, todėl didelį potencialą turintys novatoriai yra priversti parduoti įmones užsienio konkurentams, persikelti arba patiria sąstingį; taigi ES pramonės pajėgumai perkeliama į trečiąsias valstybes². Manoma, kad tai ne tik didelė našta ES našumui, palyginti su JAV, bet, svarbiausia, tai taip pat apriboja strateginių sektorių galimybes remtis diversifikuota Europos tiekėjų baze ir kurti atsparias vertės grandines bei konkurencingas ekosistemas.

¹ Europos Komisija (2024 m.) „2024 m. metinė bendrosios rinkos ir konkurencingumo ataskaita“ (COM(2024) 77 final), p. 14–16 (patvirtinama nuolatinė strateginė priklausomybė jautriose ekosistemose); Europos Komisija (2024 m.) „Pranešimas dėl Europos konkurencingumo ateities“. A dalis (Mario Draghi pranešimas), p. 42–45 (apie didėjančią priklausomybę nuo ne ES tiekėjų ypatingos svarbos technologijų srityje).

² Europos Komisija (2024 m.) „Pranešimas dėl Europos konkurencingumo ateities“. A dalis (Mario Draghi pranešimas), 2 skirsnis „Inovacijų atotrūkio panaikinimas“, p. 23–38.

Europos konkurencingumo fondas (EKF) yra ne tik nauja biudžeto eilutė, tai – strateginis politikos svertas. EKF skirtas kovoti su bendrosios rinkos finansinės erdvės susiskaidymu. Juo, tiesiogiai reaguojant į M. Draghi ir E. Lettos pranešimuose įvardytą „investicijų prarają“, ketinama konsoliduoti finansines priemones į vieną nuoseklią įgyvendinimo platformą³. EKF pagrindinis tikslas pramonės srityje yra sukurti „sklandžią investicijų kelionę“ Europos įmonėms, be kita ko, pasitelkiant dotacijomis grindžiamos paramos ir rizikos mažinimo priemonių derinį, pritaikytą skirtingiems įmonių augimo etapams. EKF siekiama, derinant taisykles ir centralizuojant išteklius, sudaryti sąlygas didelį potencialą turinčioms arba ypatingos svarbos MVĮ tiesiogiai pereiti nuo ikikomercinių mokslinių tyrimų prie pramoninio plėtros etapo, nepatiriant trukdžių, atsirandančių pakartotinai teikiant paraiškas pagal vienas kitam prieštaraujančius reguliavimo režimus⁴. Todėl visomis atskiromis EKF politikos linijomis bus remiami specialūs MVĮ skirti veiksmai, siekiant padidinti platų MVĮ dalyvavimą programoje. Be to, EKF galės naudotis visu ES biudžeto priemonių rinkiniu, kad bet kuriuo visos „investicijų kelionės“ metu būtų galima pritraukti papildomų viešųjų ir privačiųjų investicijų.

Nors ES sėkmingai identifikavo savo strateginę priklausomybę, vienas svarbiausių klausimų dėl mūsų vertės grandinių tebėra neišspręstas. Vien tik užsitikrindami saugų žaliavų tiekimą ar remdami galutinį surinkimą (t. y. gigafabrikus) atsparumo neįgysime; tam taip pat reikia spręsti „trūkstamos vidurinės grandies tiekimo grandinėje“ problemą, skatinant tvirtą komponentų gamintojų, tiekėjų, novatorių ir technologijų tiekėjų, o tai daugiausia MVĮ, ekosistemą⁵. EKF skatins inovacijų, privačiojo finansavimo ir pramonės ekosistemų kūrimą, jų bendradarbiavimą ir plėtrą. Kai kuriais EKF veiksmais, tokiais kaip į konkrečius sektorius orientuoti MVĮ skirti veiksmai, ES technologijų lyderiai (EU Tech Frontrunners) ir vertės grandinių kūrėjai (Value Chains builder), siekiama šį klausimą spręsti.

³ Europos Komisija (2024 m.) „2024–2029 m. kadencijos Europos Komisijos politinės gairės“, p. 10–11 (siūlomas Europos konkurencingumo fondas, kaip svarios pramonės kurso dalis, kad būtų užtikrinti investavimo į strategines technologijas pajėgumai); Europos Parlamento tyrimų tarnyba (2025 m.) „Europos konkurencingumo fondas. Apžvalga“, p. 2 (apie esamų priemonių konsolidavimą).

⁴ Europos Komisija (2024 m.) „Pranešimas dėl Europos konkurencingumo ateities“. B dalis (Mario Draghi pranešimas), 5 skirsnis, p. 280–285 (apie poreikį supaprastinti finansavimą etapuose nuo laboratorijos iki gamyklos ir išvengti reglamentavimo kliūčių).

⁵ Europos Komisija (2021 m.) Komisijos tarnybų darbinis dokumentas. „Strateginė priklausomybė ir pajėgumai“ (SWD(2021) 352 final), p. 14–16 (pabrėžiama, kad priklausomybė dažnai atsiranda dėl konkrečių tiekimo grandinės segmentų, kuriuose dominuoja užsienio MVĮ).

Atsparumą sąlygoja ne tik atskiri lyderiai, bet ir visa pramonės ekosistema. Todėl mažieji ir vidutiniai novatoriai gali ir turi būti pagrindinė vertės grandinės dalis. Jie kuria nišinius sprendimus pagrindiniuose vertės grandinės etapuose, lanksčiai veikia krizių metu, yra pagrindiniai novatoriai ir gali prisidėti prie įvairinimo teikdami importo alternatyvų sprendimus⁶. Be to, sektoriuose, kuriems būdinga staigi technologijų kaita, sparta yra labai svarbus konkurencingumo veiksnys. EKF turi atlikti lemiamą vaidmenį siekiant lankstumo ir spartos, reikalingų greitai augančioms įmonėms, ir kartu užtikrinti, kad ES daugiau neprarastų savo novatoriškiausio turto jį atiduodama konkurentams iš trečiųjų valstybių, siūlantiems greitesnes ir paprastesnes galimybes gauti kapitalo.

Delegacijų prašoma pateikti nuomonę tokiais orientaciniais klausimais:

- Kaip galime užtikrinti, kad į didelio masto investicinių projektų tiekimo grandines būtų veiksmingai įtrauktos Europos MVI, užtikrinant, kad mūsų pramonės ekosistema išliktų tvirta?
- Kaip EKF gali užtikrinti, kad rizikos mažinimo priemonėmis privatusis kapitalas būtų pritraukiamas veiksmingai, su lankstumu, prilygstančiu konkurentams iš trečiųjų valstybių ir nesukuriant ilgalaikės priklausomybės nuo viešųjų subsidijų, tokiu būdu užtikrinant „sklandžią investicijų kelionę“, kurios reikia, kad MVI išgyventų „mirties slėnyje“?

⁶ JRC (2023 m.) „Puslaidininkiai ES“, Apibendrinamasis dokumentas dėl Europos puslaidininkių ekspertų grupės veiklos (kaip tikslinėmis politikos priemonėmis galima sustiprinti ES konkurencingumą puslaidininkių sektoriuje, visų pirma remiant MVI, nišinius rinkos dalyvius ir bandomąsias linijas, gerinant prieigą prie gamybos infrastruktūros ir stiprinant integraciją vertės grandinėse)